

Eiropas
Komisija

KAS IR ES MAKROREGIONĀLĀ STRATĒGIJĀ?

Eiropas Savienības (ES) makroreģionālā stratēģija ir politikas satvars, kas ļauj vienā reģionā esošām valstīm kopīgi rast risinājumus problēmām vai labāk izmantot to kopīgo potenciālu (piemēram, tādās jomās kā piesārņojums, kuģojamība, uzņēmējdarbības konkurence pasaules mērogā u. c.). Tādējādi valstis gūst labumu no pastiprinātas sadarbības ar mērķi padarīt to rīcībpolitiku efektīvāku nekā gadījumā, ja tās risinātu šīs problēmas izolēti. ES makroreģionālo stratēģiju var atbalstīt ES fondi, tostarp Eiropas strukturālie un investīciju fondi.

Lai palielinātu ES makroreģionālo stratēģiju panākumu iespējas, iesaistītajiem partneriem (dalībvalstīm, reģioniem, pašvaldībām, NVO u. c.) to darbībā ir jāizmanto vairāki pamatprincipi: atbilstīgs partnerības un sadarbības mehānisms, laba rīcības koordinācija attiecībā uz būtiskām politikas jomām un to finansējuma avotiem, kā arī ļoti izteikts sadarbības gars makroreģiona valstīs un nozarēs un starp tām.

KURŠ IR STRATĒGIJAS INICIATORS?

ES makroreģionālās stratēģijas ar Eiropadomes starpniecību ierosina un pieprasa izveidot attiecīgās ES dalībvalstis (dažos gadījumos arī ārpus Savienības valstis), kas atrodas vienā ģeogrāfiskajā teritorijā. Pēc Eiropadomes pieprasījuma Eiropas Komisijas izstrādā un pieņem stratēģijas.

Tāpēc šīs stratēģijas ir tikai starpvaldību iniciatīvas, un to īstenošana ir lielā mērā atkarīga no iesaistīto valstu apņemšanās un labās gribas. Pats process ir tikpat svarīgs kā rezultāts — tam jābūt iekļaujošam un augšupējam, lai nodrošinātu līdzdalību.

KĀDAS IR STRATĒGIJU SVARĪGĀKĀS ĪPAŠĪBAS?

Stratēģijas neparedz jaunus ES fondus, tiesību aktus vai oficiālas struktūras — to pamatā ir vienīgi koordinācija un sinerģija. Tas nozīmē optimālu visu esošo finansējuma avotu (ES, valstu, reģionu, privātie u. c.) izmantošanu, esošo tiesību aktu labāku īstenošanu un esošo iestāžu labāku izmantošanu visos līmeņos.

ES makroreģionālās stratēģijas pievēršas problēmām un iespējām, kas raksturīgas konkrētām ģeogrāfiskajām teritorijām un kuras to lokālā rakstura dēļ nav aktuālas visai ES, tomēr vienlaicīgi ir pārāk plašas, lai tās varētu efektīvi atrisināt valsts līmenī. Citiem vārdiem sakot, tās darbojas kā tilts starp ES un vietējā līmeņa politikas veidošanu.

Stratēģijām ir ilgtermiņa, stratēģiski mērķi, par kuriem kopīgi vienojas iesaistītās valstis. Mērķi atšķiras atbilstoši attiecīgā makroreģiona vajadzībām, un īpaša uzmanība ir jāpievērš stratēģiskiem jautājumiem, kas sniedz pievienoto vērtību horizontālām ES politikām.

Katra stratēģija ietver plašu dalībnieku loku dažādos līmeņos (starptautiskajā, valstu, reģionu, vietējā), sektoros (publiskajā, privātajā, pilsoniskās sabiedrības) un kompetences jomās, tādējādi nodrošinot platformu konsekventai vairāku valstu, sektoru un līmeņu pārvaldībai.

Līdz šim ir pieņemtas četras ES makroreģionālās stratēģijas, un katru no tām papildina rīcības plāns, kuru paredzēts regulāri atjaunināt, ņemot vērā jaunas vajadzības un konteksta izmaiņas:

- ES stratēģija Baltijas jūras reģionam (2009. g.);
- ES stratēģija Donavas reģionam (2010. g.);
- ES stratēģija Adrijas un Jonijas jūras reģionam (2014. g.);
- ES stratēģija Alpu reģionam (2015. g.).

Tās aptver 19 ES dalībvalstis un 8 ārpussavienības valstis, kurās kopā dzīvo vairāk nekā 340 miljoni cilvēku¹:

- **19 ES DALĪBVALSTIS:** Austrija, Bulgārija, Čehijas Republika, Dānija, Francija, Grieķija, Horvātija, Igaunija, Itālija, Latvija, Lietuva, Polija, Rumānija, Slovākija, Slovēnija, Somija, Ungārija, Vācija un Zviedrija;
- **8 ĀRPUSSAVIENĪBAS VALSTIS:** Albānija, Bosnija un Hercegovina, Lihtenšteina, Melnkalne, Moldova, Serbija, Šveice un Ukraina.

Vairākas ES valstis, piemēram, Vācija un Slovēnija, ir iesaistījušās trīs stratēģijās, savukārt Horvātija, Itālija un Austrija piedalās divās stratēģijās. Trīs ārpussavienības valstis — Bosnija un Hercegovina, Melnkalne un Serbija — piedalās divās ES makroreģionālajās stratēģijās.

STRATĒĢIJAS GALVENIE DALĪBNIKI

Katrai makroreģionālajai stratēģijai ir plašs dažādu dalībnieku loks, un tām ir neredzams atšķirīga pārvaldības struktūra, ko nosaka reģiona specifika. Tomēr ir iespējams noteikt kopīgus galvenos stratēģiju īstenotājus.

ES līmenis

Eiropas Komisijai ir vadoša loma, stratēģiski koordinējot stratēģijas galvenos īstenošanas posmus. Turklāt stratēģijās ir iesaistīta augsta līmeņa grupa ES makroreģionālo stratēģiju jautājumos, kurā piedalās pārstāvji no visām 28 ES dalībvalstīm un stratēģijās iesaistītajām ārpussavienības valstīm, un šī grupa tiekas, lai apspriestu vispārējo pieeju visām ES makroreģionālajām stratēģijām.

Valstu/reģionu līmenis

1) Avots: Eurostat, Pasaules Banka, Ukrainas valsts statistikas birojs

Katrā iesaistītajā valstī valsts koordinatori atbild par vispārējo koordināciju un atbalstu stratēģijas īstenošanai attiecīgajā valstī.

Tematisko jomu līmenis

Tematiskās jomas vada tematisko jomu koordinatori (politikas/prioritāro jomu, horizontālo darbību, pīlāru vai darbību koordinatori), kas pārstāv makroreģionālās intereses. Koordinatorus atbalsta citi attiecīgā reģiona koordinatori, un tie ir organizēti vadības grupās. To pamata uzdevums ir veicināt kopīgu projektu veidošanu, kas sekmē stratēģijas mērķu sasniegšanu. Tāpat arī, pamatojoties uz šādu projektu rezultātiem un panākumiem, to uzdevums ir ietekmēt politikas saturu un īstenošanu attiecīgajās valstīs un reģionos, lai ilgtermiņā uzlabotu makroreģiona pozīciju pasaules līmenī.

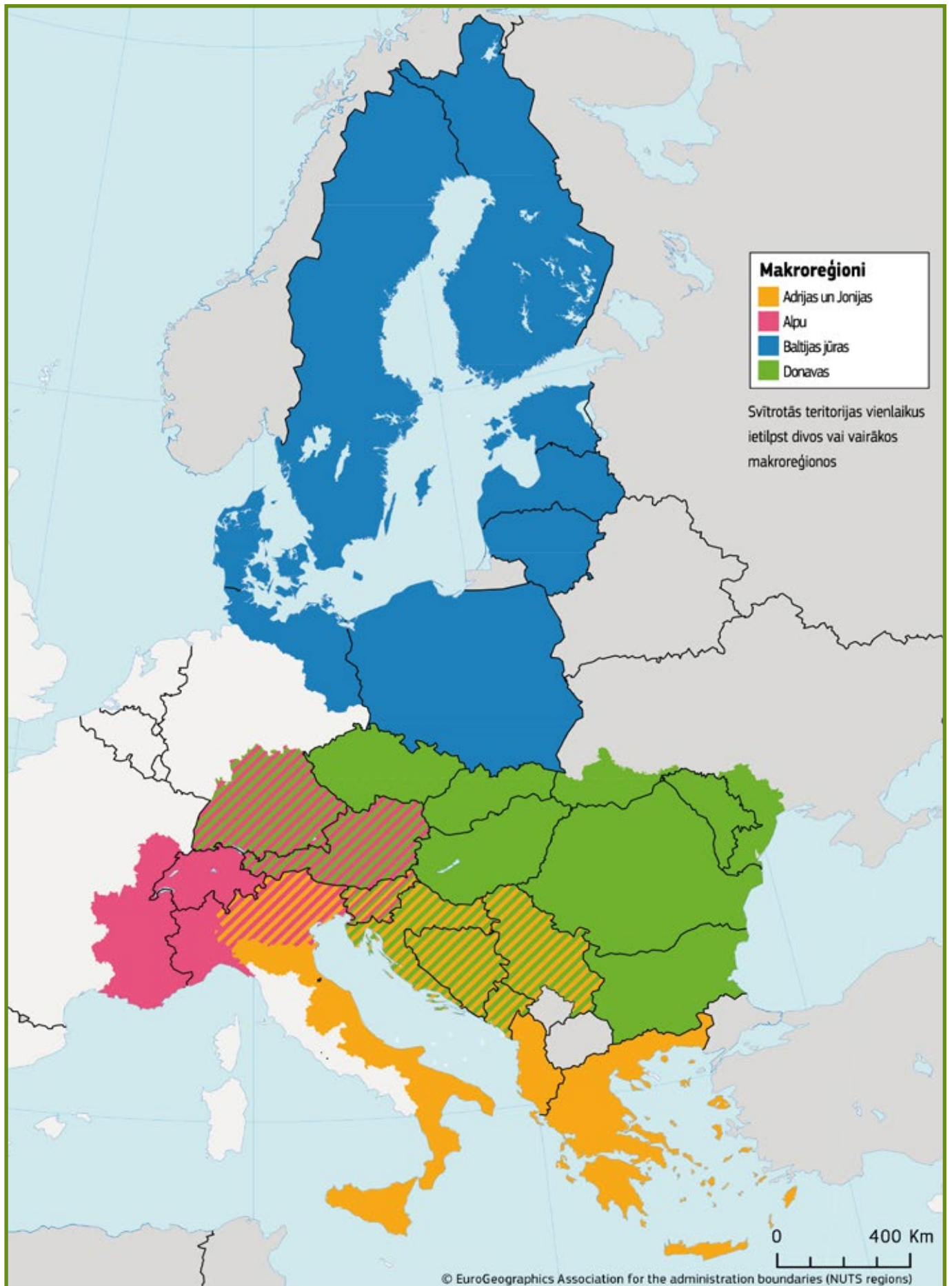
SADARBĪBA STARP STRATĒGIJĀM

Sadarbība un koordinācija starp dažādām makroreģionālajām stratēģijām ir ļoti svarīga, lai maksimāli palielinātu savstarpējos papildu ieguvumus un ietekmi. Tas ir jo īpaši svarīgi gadījumos, kad stratēģijas ģeogrāfiski pārklājas. Sadarbībai starp stratēģijām var būt dažādas formas (piemēram, kopīgu projektu īstenošana, paraugprakses un pieredzes apmaiņa u. c.).

Kā piemērus var minēt šādus pasākumus:

- 2017. gada septembrī Slovēnijā (Portorožā) tika organizēta ES makroreģionālo stratēģiju nedēļa, lai apmainītos ar pieredzi un uzlabotu komunikācijas pasākumus;
- Ieinteresētās personas no Donavas reģiona un Baltijas jūras reģiona īsteno projektu "DanuBalt" ar mērķi risināt jautājumus saistībā ar inovācijas un pētniecības plaisu veselības jomā šajos reģionos;
- 2016. gada aprīlī Reģionālās sadarbības padome un Apvienoto Nāciju Organizācijas Vides programma Sarajevā kopīgi rīkoja semināru, kas ļāva amatpersonām no ES stratēģijas Adrijas un Jonijas jūras reģionam (*EUSAIR*) un ES stratēģijas Donavas reģionam (*EUSDR*) salīdzināt prioritātes attiecībā uz vides problēmām Rietumbalkānos;
- Ņemot vērā *EUSDR* un *EUSAIR* būtisko ģeogrāfisko pārklāšanos (Slovēnija, Horvātija, Serbija, Melnkalne, Bosnija un Hercegovina), ir rīkotas kopīgas sanāksmes tādām kopīgu interešu tematiskajām jomām kā transports, enerģētika un vide. Līdzīgas kopīgas sanāksmes ir rīkojuši arī *EUSDR* un *EUSALP* dalībnieki, piemēram, enerģētikas jomā.

Noslēgumā var secināt, ka makroreģionālo stratēģiju pievienoto vērtību raksturo starpnozaru pieeja, starptautiskā dimensija (t. sk. ārpussavienības valstu piedalīšanās) un devums daudzlīmeņu pārvaldības uzlabošanā. Tomēr šai vērienīgajai koncepcijai ir vajadzīgs laiks, lai veiktu tās konsolidāciju un gūtu atdevi.

PAPILDINFORMĀCIJA

ES makroreģionālās stratēģijas

http://ec.europa.eu/regional_policy/lv/policy/cooperation/macro-regional-strategies/

**ES stratēģija
Baltijas jūras
reģionam:**
www.balticsea-region.eu/

**ES stratēģija
Adrijas un Jonijas
jūras reģionam:**
www.adriatic-ionian.eu/

**ES stratēģija
Donavas reģionam:**
www.danube-region.eu/

**ES stratēģija
Alpu reģionam:**
www.alpine-region.eu/

@RegioInterreg, @EU_Regional

Publikāciju birojs

Vai ir jautājumi par Eiropas Savienību?
“Europe Direct” var atbildēt uz tiem:
00 800 6 7 8 9 10 11,
<http://europedirect.europa.eu>

Šīs publikācijas interaktīva versija
ar saitēm uz tiešsaistes
saturu ir pieejama
PDF un HTML formātos:
[http://ec.europa.eu/regional_policy/lv/
information/publications/](http://ec.europa.eu/regional_policy/lv/information/publications/)

© Eiropas Savienība, 2017. gads

Vāka foto: © Creative Commons – Pixabay
Atļauts izmantot citur, norādot avotu.

Eiropas Komisijas dokumentu atkalizmantošanas politika ir noteikta ar Lēmumu 2011/833/ES
(OV L 330, 14.12.2011., 39. lpp.).

Lai jebkādā veidā izmantotu vai reproducētu fotogrāfijas vai citus materiālus, uz kuriem ES nav autortiesību,
atļauja jāiegūst nepastarpināti no autortiesību īpašnieka(-iem).

PDF

ISBN 978-92-79-76607-7

doi:10.2776/89853

KN-07-17-103-LV-N